

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 15 листопада 2023 року

№ 186/5

щодо проектів законів реєстр. №№ 10135, 10135-1

Комітет з питань екологічної політики та природокористування, відповідно до предметів відання, розглянувши проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів з попередження нецільового використання земель Каховського водосховища (реєстр. № 10135 від 09.10.2023), поданий Кабінетом Міністрів України, а також альтернативний проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земель, яке займало Каховське водосховище (реєстр. № 10135-1 від 25.10.2023), поданий народним депутатом України Торохтієм Б.Г. та іншими народними депутатами України, відзначає наступне.

Метою законопроектів реєстр. №№ **10135** та **10135-1** є попередження нецільового використання земель Каховського водосховища шляхом недопущення їх надання для цілей, що несумісні із подальшим відновленням водосховища як штучної водойми, а також можуть призвести до порушення водоохоронних обмежень у використанні прилеглих земель тощо.

Для досягнення цієї мети законопроектами передбачено зміни до Земельного кодексу України та законів України «Про землеустрій», «Про Державний земельний кадастр».

Зміни законопроекту реєстр. № **10135** передбачають:

встановлення заборони на формування, передачу у власність та користування, зміну цільового призначення земельних ділянок на землях, яке займало Каховське водосховище, протягом п'ятнадцяти років з дня набрання чинності проектом акта, крім випадків передачі в користування, зміни цільового призначення земельних ділянок з метою відновлення Каховського водосховища, здійснення заходів з охорони земель;

визначення особливостей проведення робіт із землеустрою, необхідних для внесення до Державного земельного кадастру відомостей про обмеження у використанні земель, які займало Каховське водосховище;

визначення здійснення контролю за дотриманням встановлених вимог у порядку, визначеному Законом України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»;

забезпечення організації внесення відомостей про обмеження у використанні земель, які займало Каховське водосховище, до Державного земельного кадастру.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України до змісту законопроекту реєстр. № 10135 надало зауваження та пропозиції.

Зокрема, Управління звертає увагу, що до складу земель водного фонду відповідно до статті 58 Земельного кодексу відносяться не лише землі, зайняті «морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, не зайнятими лісами», що містить у собі новий пункт 31 розділу X Земельного кодексу, але й землі, зайняті «прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм, крім земель, зайнятих лісами; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів тощо». Управління вважає, що невключення зазначених земель до земель, щодо яких встановлюється особливий режим використання та розпорядження землями, може мати негативні наслідки для відновлення Каховського водосховища.

Також підпункт 3 нового пункту 31 розділу X Земельного кодексу «відомості про землі, які займало Каховське водосховище...» не узгоджується із новим пунктом 1-2 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Державний земельний кадастр», у якому йдеться про «відомості про обмеження у використанні земель...».

Запропонований підпункт 4 нового пункту 31 розділу X Земельного кодексу, в якому передбачається, що елементом особливого режиму використання та розпорядження землями Каховського водосховища є «обмеження у використанні земель, встановлені підпунктом 1 цього пункту...» не узгоджується із чинною нормою частини другої статті 111 Земельного кодексу. Згідно цієї норми до обмежень у використанні земельних ділянок відноситься лише заборона зміни їх цільового призначення. Що стосується заборони передачі у власність та користування земельних ділянок, то така заборона є обтяженням прав на земельну ділянку, а не «обмеженням» у використанні земель у розумінні статті 111 Земельного кодексу.

Управління зазначає, що встановлення заборони формування земельних ділянок на землях, які займало Каховське водосховище (підпункти 5-6 пункту 31 розділу X Земельного кодексу у редакції законопроекту), може унеможливити розробку проекту землеустрою «щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів». Оскільки заборона формування земельних ділянок не розглядається у Земельному

кодексі ні як різновид обтяження прав на земельну ділянку у частині першій статті 111 Земельного кодексу, ні як різновид обмеження у використанні земель у частині другій статті 111 Земельного кодексу.

Норма щодо погодження проекту землеустрою з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, меліорації земель та експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем, та затвердження центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері земельних відносин», не узгоджується із приписами статті 186 Земельного кодексу, яка передбачає погодження зазначеного різновиду проекту із відповідним природоохоронним органом. Зокрема, зазначеною нормою передбачено, що «проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів погоджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу, розглянувши проект Закону реєстр. № 10135, визнав його положення такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України та Державне агентство водних ресурсів України у своїх висновках повідомили про відсутність пропозицій і зауважень до законопроекту реєстр. № 10135.

Міністерство фінансів України зазначило, що в межах компетенції відсутні зауваження до проекту Закону реєстр. № 10135.

Альтернативний законопроект реєстр. № **10135-1** за своєю суттю повторює більшість положень основного законопроекту.

Відмінністю альтернативного законопроекту від основного є те, що основний законопроект визначає єдиного виконавця розроблення проекту землеустрою, на підставі якого до Державного земельного кадастру будуть вноситися відомості про межі Каховського водосховища, а саме – Державне підприємство «Центр Державного земельного кадастру». Проектом реєстр. № 10135-1 передбачається, що проект землеустрою розробляється на замовлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Також, на відміну від основного законопроекту, альтернативним законопроектом дозволяється формувати земельні ділянки, визначати та

змінювати їх цільове призначення на території Каховського водосховища не лише для цілей його відновлення, але й для здійснення заходів з охорони земель, створення територій, об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення. Тобто певну частину території, яку займало Каховське водосховища, можливо використати для цілей охорони довкілля.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у висновку до законопроекту реєстр. № 10135-1 зазначило, що зауваження та пропозиції, викладені у висновку управління на проект реєстр. № 10135, залишаються актуальними для альтернативного законопроекту.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України у своєму висновку до законопроекту реєстр. № 10135-1 зазначає, що згідно з Указом Президента України від 11.04.2019 № 140 «Про створення національного природного парку «Кам'янська Січ» погоджено в установленому порядку надання парку в постійне користування, зокрема, 2793,1127 га земель водного фонду, що розташовані в акваторії Каховського водосховища на території Бериславського району Херсонської області.

Оскільки на сьогодні земельні ділянки в межах акваторії Каховського водосховища не сформовані та право постійного користування на них Парком не оформлено, то Міндовкілля пропонує в абзаці шостому пункту 1 розділу I проекту Закону слова «створення територій, об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення» замінити словами «функціонування існуючих та/або створених чи оголошених нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення».

Державне агентство водних ресурсів України повідомило про відсутність пропозицій і зауважень до законопроекту реєстр. № 10135-1.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує проект Закону.

Міністерство фінансів України у висновку до законопроекту реєстр. № 10135-1 зазначає, що проект потребує доопрацювання.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення законопроекту реєстр. № 10135-1 такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Під час обговорення законопроектів народні депутати України – члени Комітету, представники громадськості відмітили, що прийняття рішення щодо відновлення Каховського водосховища потребує суттєвого опрацювання з урахуванням природоохоронних вимог. Оскільки в результаті зміни водного та інших режимів на земельних ділянках, які займало Каховське водосховище, формується нова екосистема, тобто в одному випадку відбувається опустелювання, а в іншому – заліснення. Народні депутати наголосили про необхідність запровадження Урядом ґрунтовних досліджень стосовно подальшого використання земель Каховського водосховища.

Враховуючи викладене, Комітет **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Комітету з питань аграрної та земельної політики доопрацювати проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів з попередження нецільового використання земель Каховського водосховища (реєстр. № 10135 від 09.10.2023), внесений Кабінетом Міністрів України та проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земель, яке займало Каховське водосховище (реєстр. № 10135-1 від 25.10.2023), поданий народним депутатом України Торохтієм Б.Г. та іншими народними депутатами України, з урахуванням природоохоронних вимог.

2. Рішення направити до Комітету з питань аграрної та земельної політики.

3. Звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозицією розробити Державну програму наукових досліджень ділянок на землях, які займало Каховське водосховище: започаткувати прогнозування на довготривалий період в частині змін природного стану як на заліснення, так і на опустелювання; впливу Каховської катастрофи на зміну клімату у даному регіоні.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

